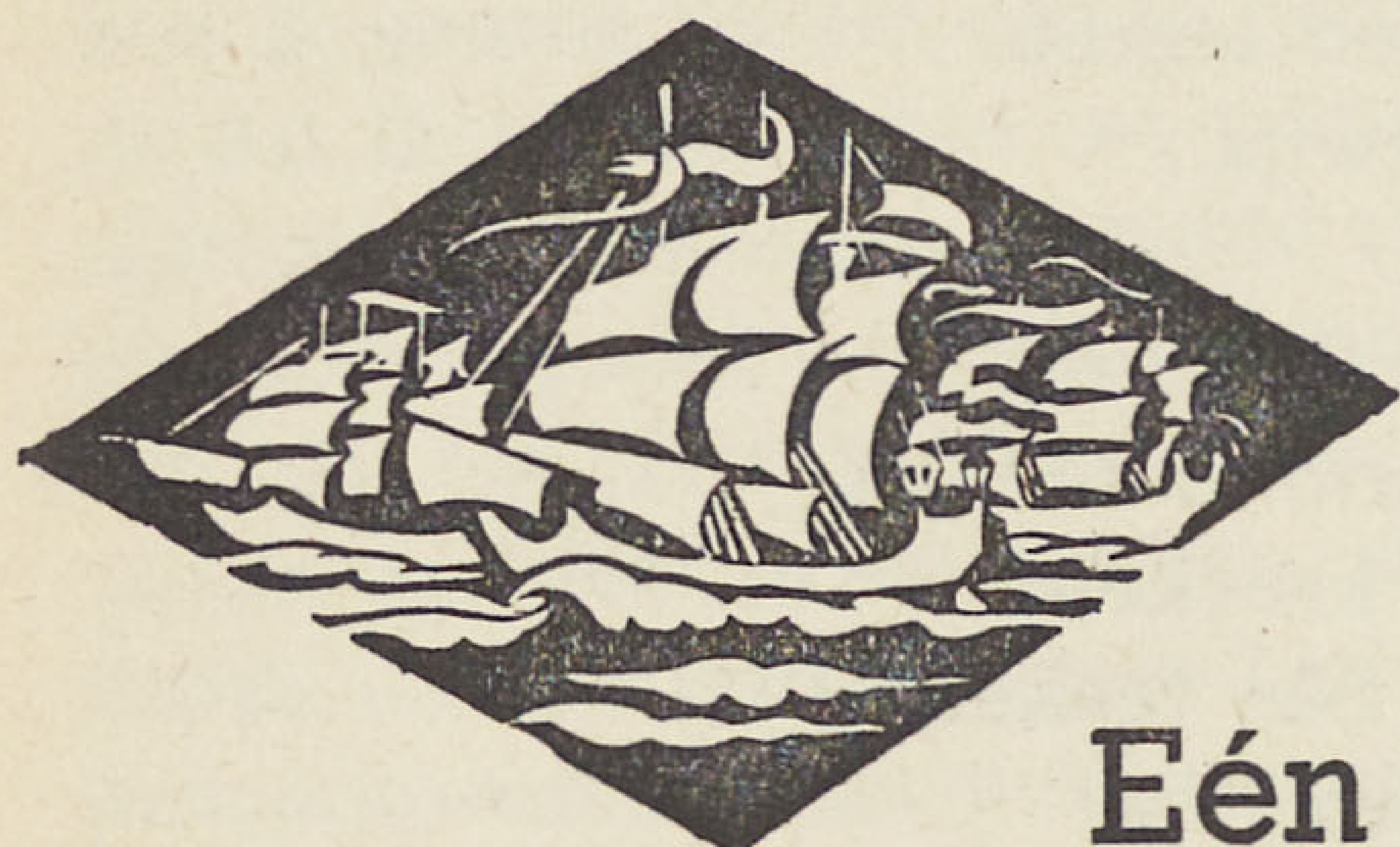
4e JAARGANG No. 7 15 LOUWMAAND 1939

ONTWAKEND VOLK

MAANDBLAD VOOR DE VORMING VAN DEN NEDERLANDSCHEN GEEST

OPSTELRAAD: MALIEBAAN 35, UTRECHT
UITGAVE: NENASU — POSTBUS 2 — LEIDEN
INSCHRIJFGELD: f 1.50 PER JAAR (f 0.75 PER HALF JAAR)
POSTREKENING 207915 (TEN NAME VAN „VOLK EN VADERLAND")

Eén Volk

Hoort! De signalen klinken!
Volk! Zie den morgen blinken,
De lange nacht verzinken!
Dietsch Volk, groot Volk! Ontwaak!

Laat gij U nog verneedren
Van achter staatskatheedren?
Ten aanval! In geleedren,
Voorwaarts voor Dietschlands zaak!

Soldaten! Gij zult wagen.
Doorvechten zonder vragen.
God niet om deernis klagen,
Tot in den doodstrijd één.

Wat sloom was worde krachtig,
De slappe vuisten machtig,
Verscheurden weer eendrachtig.
Geen strijder sta alleen.

Het oude bloed wordt vaardig,
Verbeten en rechtaardig,
Den Geuzenkerels waardig.
Dàn eerst staat Dietschland vrij.

Ontketend, niet losbandig,
Gelijk de Leeuw opstandig,
De klauw voor wat vijandig,
Fier in der volkren rij.

Den kerel zal Dietschland eeren,
De zieke zielen weeren,
De bangerds vechten leeren,
Vervangen wie bezwijk'.

Vlaanderens boeien breeken,
De klei der Noordwind-streeken
En de Overzeesche kreeken
Omspant één taal: Eén teeken
Van één Volk in één Rijk!

J. A. VAN KERSBERGEN

Een herstelling

Ds. Tromp van Zandvoort beklaagt zich in een particulier schrijven over een zin in mijn artikel „Oorlog" in Ontwakend Volk 15 Zaaimaand 1939.

Ik schreef dat de uitspraak van Chamberlain, dat niet de bescherming van Polen maar de bestrijding van het nationaal-socialisme het doel van de oorlogsverklaring aan Duitschland was, de sympathie bedoelde te winnen van alle vijanden van het nationaal-socialisme in Engeland en daarbuiten. Allereerst die van den internationalen Jood.... vervolgens die van vele machthebbers en woordvoerders in de kerken. Dit laatste illustreerde ik met een voorbeeld:

„Ten onzent was het de Zandvoortsche predikant Tromp, die in zijn qualiteit van vooraanstaand lid van Kerk en Vrede zich aan de voor een kerk-en-vrede-man merkwaardige ontboezeming te buiten ging, dat een oorlog tegen het nationaal-socialisme het zwaard zou omgespen van een teeken des gewelds tot een teeken der gerechtigheid." Het is deze zin, over welken Ds. Tromp zich beklaagt.

Allereerst over het woord „vooraanstaand". Hij heeft in Kerk en Vrede nooit een vooraanstaande plaats bekleed. Maar wat het voornaamste is: Ds. Tromp ontkent deze ontboezeming geslaakt te hebben en vraagt, waar ik die gelezen heb.

Dit te onderzoeken zou vrij tijdroovend zijn, maar bovendien ben ik gaarne bereid aan te nemen dat ik verkeerd gelezen heb of dat ik ten onrechte uit hetgeen ik las deze ontboezeming distilleerde, en hiervoor mijne verontschuldiging aan te bieden. Het kan mij niet anders dan aangenaam zijn te mogen vaststellen, dat Ds. Tromp niet behoort tot de vele machthebbers en woordvoerders in de kerken, die — o.a. in de lijn van Karl Barth — een oorlog tegen Duitschland beschouwd hebben en beschouwen als een heiligen krijg, een soort „kruistocht".

W. TH. BOISSEVAIN.

Naar de toekomst

Vanaf het terras van het groote landhuis zagen wij tot in de verte over het vruchtbare dal van de Brantas; aan drie zijden rezen de al donker wordende vulkaanhellingen steil omhoog in den kleurenden avondhemel.

Wij waren bijeen met een groep van kameraden en spraken over wat wij dachten dat de toekomst ons brengen zou, hoeveel strijd er nog zou moeten worden gestreden, voordat wij zouden kunnen zeggen, dat o n z e taak zou zijn volbracht.

In het dal viel snel de schemer.

De grillige vlakken van de sawah's spiegelden stil het roze licht van den wijkenden dag en diep onder ons ruischte de Brantas ongezien onder opsteigende nevels voort naar de wijde vlakten van Soerabaia.

Het geloof in eigen volk had ons allen tezamen gebracht, een ieder van ons had zijn deel van den strijd tot op heden gestreden, gevoelde moed voor het werk van den komenden tijd, die de beleving van het volksch ideaal zal zien geschieden.

Wat zou de toekomst zijn van de N.S.B. in ons volk?

Wanneer zou de Leider ons roepen?

En hoe langen tijd hebben wij nog om ons voor te bereiden op de taak, die ons wacht?

Toen zag er een het volgende beeld:

Zoo ons Volk als een groote sawah is, zoo is de Leider als de tani, die weet van het hoe en het wanneer.

Op een goeden dag dan gaat de tani naar de sawah en hij zoekt een goed gelegen stukje grond uit, dat in eindelooze zorg wordt voorbewerkt. De steenen worden zorgvuldig verwijderd en een fluweelen modderlaag bedekt den bodem, gereed om het kostbare zaaizaad te ontvangen en het alle bescherming te geven, die het noodig mocht hebben.

In het kweekbed strooit de tani zijn rijstzaad en na verloop van tijd begint het jonge goed op te komen.

Daar staan de rijstjes, dicht opeen, en streven alle omhoog, naar het zonlicht en naar de levenskracht schenkende lucht, want instinctmatig weten zij, dat wie achter blijft, verloren is.

Temidden van ons volk bepaalde de Leider de N.S.B. en als in een kweekbed zaaide hij daar de volksche gedachte.

In dichte drommen kwamen zij op, die zeiden mede te willen groeien tot een Volk; en zij stonden schouder aan schouder en reiken naar de zon, want ook zij, onze volksgenooten, weten, dat wie achter blijft verloren is.

En zooals de jonge rijst op het kweekbed opgroeit, doch te dicht opeen gezaaid, geel blijft en zwak, terwijl de bibit aan de randen van het bed grooter en sterker en groener is dan de rest, zoo zal het ook zijn met de volksgenooten, die aan het front der N.S.B. staan, want daar vangen zij de sterkende en hardende slagen der omringende wereld op:

Zij staan frank en vrij, geaard in Dietschen bodem, de wind speelt door hun haren en zich steeds sterker bewust van de oneindige kracht, die God den mensch schenkt, die gelooft en zichzelve is, zijn zij bereid en in staat om vooraan te blijven staan, waar ook de Leider hen plaatst.

De jonge rijstjes, die opeengedrongen staan binnen in het kweekbed en maar groeien, weten het niet, wanneer de tani komen zal om hen uit te planten: zij zien hem niet komen.

De komst van den tani is voor hen een verrassing en ineens uit den vetten moddergrond gerukt, om nu zelfstandig te staan en naar verwachting vrucht te dragen, overvalt hen als het ware de heldere, schitterende sawah, waarin zij in zielige spichtigheid niets beteekenen.

En zoo zijn ook de kameraden in de veilige beschutting der N.S.B. Hen deert geen kwaad, zij wiegen mede op de vlagen van het volksch gebeuren en wanneer de kameraden in de voorste rijen zich extra schrap zetten moeten, keuvelen zij daarbinnen in aangenamen kout over den corporatieven staat en het voor en tegen daarvan en meenen, dat het niet „waardig" is, wanneer daar in de voorste linies eens een woord valt, dat in de veilige beslotenheid van het kweekbed niet thuis behoort en hun oortjes kwetst. Dan zien zij even op en praten weer door en in de drukte van hun steeds waardig gebabbel bemerken zij niet, dat daar de Leider staat en zegt:

„Het is de tijd!"

En zooals de tani, zijn kweekbed overziende, wéét dat de tijd van het uitplanten gekomen is, de beste bibit uittrekt en in bosjes daar neerzet in het spiegelend watervlak van de wijde sawah, zoo overziet de Leider zijn mannen en wikt en weegt.

Hij zal niet zien naar hen, die afvielen, want niet zij bepalen de waarde van wie bleef staan.

Dan acht ook de Leider het oogenblik gekomen: hij brengt de besten bijeen, bundelend, om hen over te brengen naar de wijde vlakten van het volk, dat als de sawah beplant moet worden om eenmaal vrucht te kunnen dragen voor hen, die komen zullen.

Op dat oogenblik is de jeugd van het kweekbed voorbij en zal de jonge rijst zelfstandig weerstand moeten bieden aan stormvlagen en aantastingen, kracht vindend in hetgeen zij vroeger op het kweekbed vergaarde.

Dan kondigt zich de Dietsche Orde aan en groepeert zich de „Mussert-Garde"; het is het tweede stadium van het volksche worden, dat ons volk ten deele ongeweten beleeft in deze dagen, die vol zijn van opgedrongen buitenlandsch rumoer.

Zoo zal zich de Nationaal-Socialistische Beweging langzamerhand anders gaan voordoen.

Zij zal niet met plotseling geweld veranderen, doch naar den wil van den Leider van stadium tot stadium groeien, zooals de rijst groeit op de sawah, die, na te zijn beplant met goede bibit, eenmaal één wiegende goud-gele halmenpracht vertoont, uit de opbrengst waarvan de tani en zijn nakomelingen, en met hem zijn dessa, en al die andere tani's en dessa's tezamen zullen leven en krachten zullen putten voor het volbrengen van de hun aangewezen taak op aarde.

Dan zal de N.S.B. zijn volgroeid, dan zal van de beperkingen van het oude kweekbed niet anders zijn overgebleven dan de dankbare herinnering en zal de gelouterde volksgenoot krachtig en onwrikbaar staan temidden van zijn Volk, het Dietsche, ten zegen van allen, die vol vertrouwen naar hem opzien als hij naar zijn Leider.

Wat achtergelaten krachtelooze halmen verwaaien op het verlaten kweekbed....

Hierna viel er niets meer te zeggen; toen wij opstonden om afscheid te nemen was de zon reeds lang verdwenen en fonkelde de sterrenhemel in onwerkelijke pracht.

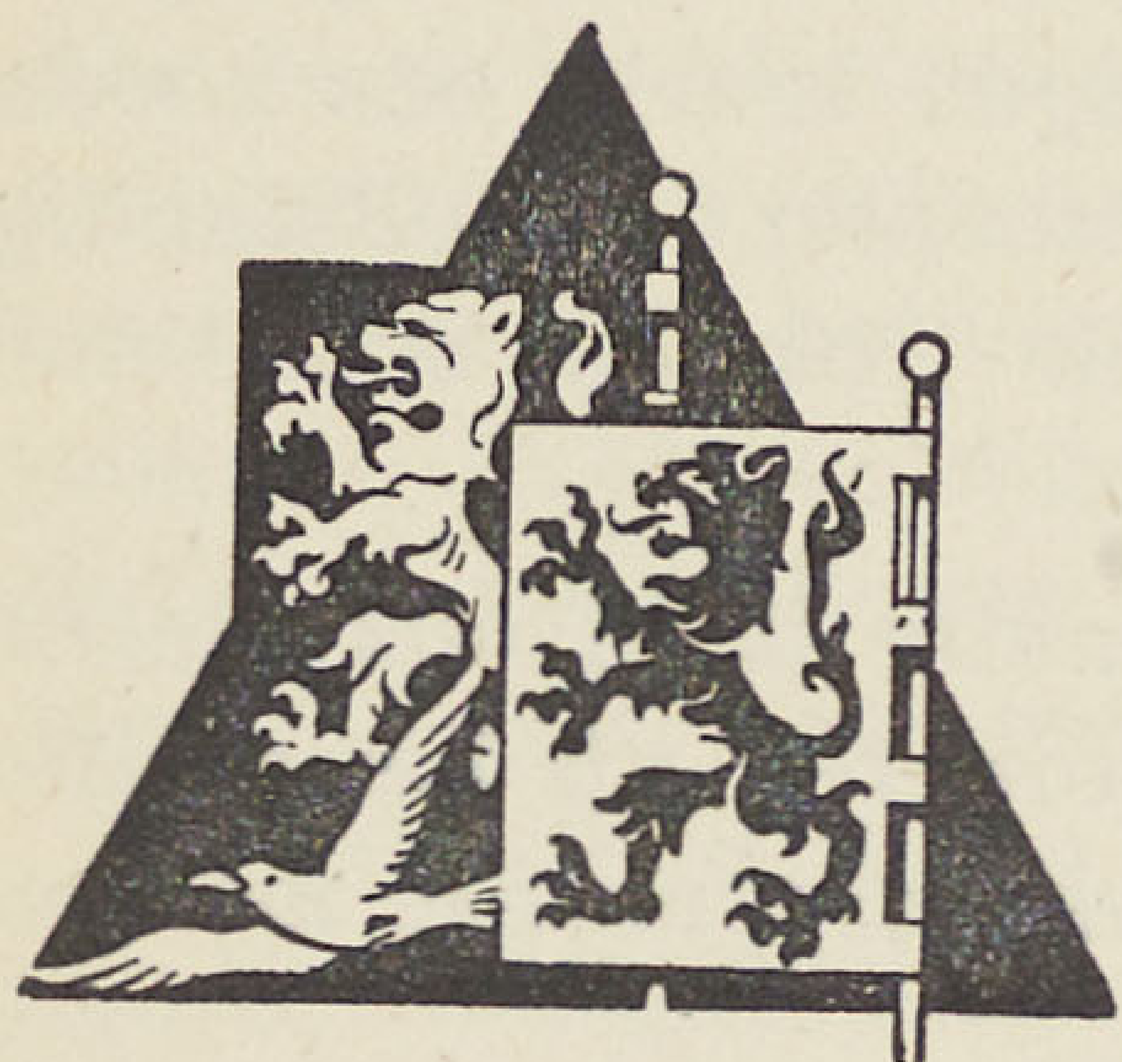
Kalm en sterk klonk het „Hou Zee!", de toekomst tegemoet.

Dietsche Orde.

WEBER

(8 jaar N.S.B. Herdenkingsnummer,
uitg. v. d. Kring Batavia, 14 Dec. '39)

Wisselende aspecten der Vlaamsche Beweging VII

Na vier jaar oorlog kwam er vrede. Met het optrekken van den kruitdamp schoof de voorhang van het politiek theater weg, en met hernieuwden ijver werd het oude spel hervat: intrige's en wraaknemingen, onlusten, revolutie.

Later kwam de soldaat van het front terug. Hij bezag het spektakel, begreep zijn taak en redde zijn volk. Zoo is het geschied in Italië, in Duitschland, ook in België.

Terwijl de activisten over het buitenland werden verstrooid, en de achtergeblevenen den haat van België in de verschillende processen en veroordeelingen ondergingen, kwam uit de frontbeweging der loopgraven de Vlaamsche Frontpartij voort. Zij omvatte naast den achtergebleven aanhang van het activisme dat deel der Vlaamsche soldaten, dat, na vier jaar den partijstrijd ontwend te zijn, den weg naar de oude partijen niet meer terugvond of doelbewust vermeed. Hiermee was een nieuwe forsche stap gezet op het pad der Vlaamsche Beweging. Reeds sinds Rodenbach en Vermeylen, had deze zich buiten de bestaande partijen om verder ontwikkeld, zooals we reeds in een vorig artikel zagen.

De overtuiging dat het Vlaamsche volk alleen door een grondige wijziging der staatsinrichting van den wissen ondergang kon worden gered, moest afbreken met de partijen, die slechts taalwetten konden bepleiten, die toch niet zouden worden nageleefd.

Eenige probeersels daargelaten was men er echter niet toe overgegaan, een zuiver Vlaamsche politieke machtsorganisatie te vormen om deze staatswijziging af te dwingen.

Het activisme maakte aanvankelijk gebruik van de macht van een welwillend bezetter, niet om de staatsinrichting te

veranderen (immers dit stond den bezetter niet vrij, zie art. II), doch om voor Vlaanderen die reeds bestaande wetten te doen functionneeren, die in vredestijd slechts in werking zouden zijn getreden na een ingrijpende wijziging in het staatsbestel. Een wijziging, zoodanig, dat Waalsche inmenging in Vlaamsche aangelegenheden onmogelijk zou zijn geworden.

Later dreef de Raad van Vlaanderen, met het oog op de vredeskansen, op eigen gezag en uit eigen kracht een zoodanige wijziging toch wel door met het uitroepen der Zelfstandigheid van Vlaanderen. Op dit oogenblik trok de bezettende macht de handen van het activisme af.

Helaas echter vond deze revolutionnaire daad ook slechts beperkten weerklank bij het volk, onvoorbereid als het gelaten was door het ontbreken van een politieke organisatie met een propaganda- en voorlichtingsapparaat.

Zoo bleef het activisme een roekelooze onvoorbereide aanval, die voorbestemd was dood te loopen. Maar ver boven de geringe praktische resultaten uit, rijst de ideëele waarde.

Het stelde als brutale eisch, waarover men vóór den oorlog slechts dacht en droomde: Vlaanderens Zelfstandigheid.

Het voorbeeld van vastberadenheid en opofferingszin der activisten, gaf het élan aan elke slagorde die er na kwam en dien eisch overnam.

Godsvrede en Zelfstandigheid, waren de twee grondgedachten waarop de frontpartij haar aanhangers verzamelde.

Godsvrede, d.w.z. opzij zetten van alle godsdienstige en ideologische verschillen, tot dat het groote doel, rechtsherstel en zelfstandigheid voor Vlaanderen zou zijn bereikt.

En hier staan we dan terstond voor de zwakke zijde der frontpartij. Men rustte zich niet toe voor een langdurigen strijd. Weldra zou het doel bereikt zijn, meende men: daarna zou men weer uiteen gaan en de oude verdeeldheid mocht haar heerschappen hernemen. Aan het kweeken van een duurzame solidariteit, gegrond op het gemeenschappelijk geloof in een machtige stuwende idee, werd niet gedacht.

De onder de oppervlakte voortwoekerende verdeeldheid kwam tot uiting toen men moest geraken tot een nadere formuleering van de geëischte Zelfstandigheid. Tenslotte diende men als voorstel in de Kamer in, het z.g. Federaal Statuut, dat

inhield een reorganisatie van den staat op federatieven grondslag, het oude Unionistische denkbeeld.

Dit scheidde de geesten. Joris v. Severen verliet de frontpartij en stichtte het Verdinaso, aanvankelijk met een zuiver groot Nederlandsch ideaal.

De verwarring zou nog toenemen, toen de frontpartij kwam te staan tegenover een probleem dat zonder de Vlaamsche zaak rechtstreeks te raken, met godsdienstige of sociaaleconomische overtuiging ten nauwste samenhing. Van deze kwetsbaarheid hebben de andere partijen dankbaar gebruik gemaakt. Want zij zagen na de belangrijke successen der frontpartij in 1928 (Borms verkiezing) en 1929 (kamerverkiezing) van dien kant een groot gevaar opdoemen.

De beste bestrijding van een jonge opkomende beweging is steeds weer gebleken: de wind uit de zeilen nemen.

De verwachting is niet ongegrond, dat de minder doelbewusten, verzadigd aan behaalde „successen" zich aan den verderen strijd onttrekken. En zoo kwamen dan voor de zooveelste maal de gevreesde concessie's voor de Vlamingen los. Nederlandsch in administratie, leger en rechtswezen, zelfs zou de Gentsche Hoogeschool vernederlandscht worden. Tevergeefs waarschuwden de leiders der frontpartij tegen deze nieuwe misleiding. Eerst Grammens zou de goedgeloovigen van het bedrog weten te overtuigen.

De aanhang der partij, vereenigd door verontwaardiging en verbittering over de activistenprocessen en het onrecht aan het IJzerfront ondergaan, brokkelde af naarmate de herinnering hieraan verflauwde en de nieuwe toestand verbetering scheen te brengen.

Inmiddels was in 1929 de wereldcrisis aangevangen met al haar gevolgen. Zij stelde een probleem dat ver boven het Vlaamsche volk uitgreep, en waarvoor de frontpartij, wegens haar beperkte doelstelling, geen afdoende oplossing geven kon.

Dit was funest, want de bange vraag naar uitkomst uit deze economische moeilijkheden beroerde elken Vlaming ten zeerste, en drong het Vlaamsch nationale strijdpunt meer en meer naar den achtergrond. In dezen toestand van verwarring en dreigende algeheele ineenstorting, moest de frontpartij de nieuwe vervroegde kamerverkiezingen in, waarin de Vlaamsch-

nationale belangen verdrongen werden door sociaal-economische problemen, zooals de werkloosheid, en een strijdpunt van religieuzen aard, n.l. den schoolstrijd, welken de katholieke partij in het middelpunt der belangstelling had weten te plaatsen, en waarvoor de geheele partijorganisatie mitsgaders de geestelijkheid van hoog tot laag in beweging werd gebracht.

In dezen heksenketel ging de Vlaamsche Frontpartij ten onder. Joris v. Severen had zich reeds vroeger met zijn Verdinaso afgesplitst. De resten der frontpartij werden onder leiding van Staf de Clercq verzameld in het Vlaamsch Nationaal Verbond.

En hiermee naderen we den toestand van het oogenblik.

P.

Voor het Vaderland!

Trots klippen en gevaren,
Ten spijt van tweedrachtswaan,
Zal 't schip van Staat weer varen,
Niet roemloos zinken gaan.

Keervers:

Wij stormen op de toekomst aan:
Geen strijdbaar volk kan ondergaan!
De Dietsche Leeuw versterft nog niet
Zoolang hij kerels om zich ziet!

Langs Rijn en Maas en Schelde,
In duin en polderland,
Zal 't vrije lied ons melden
Wie staan voor Nederland.

(Keervers)

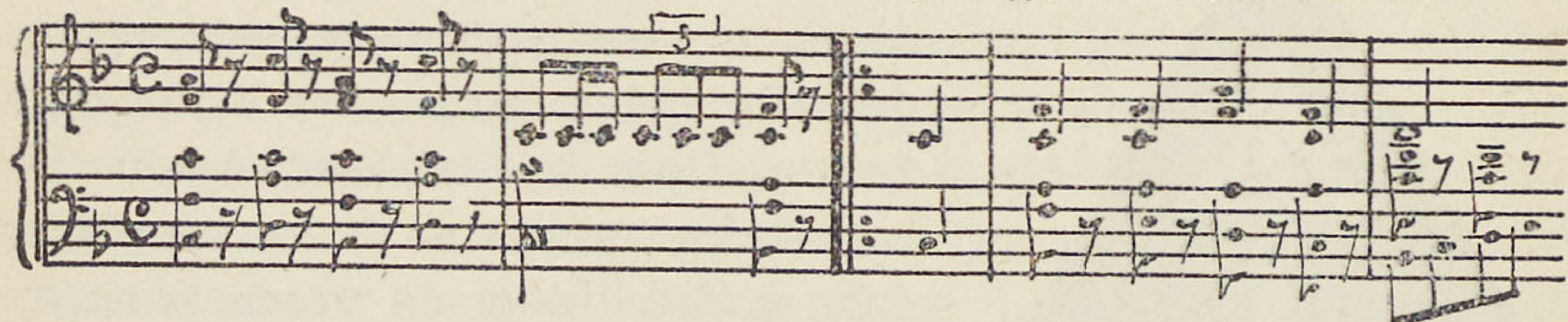
Eens vochten Prinsenscharen
Ons land van Spanje vrij.
Wij zullen 't pand bewaren
Daarvoor marcheeren wij.

(Keervers)
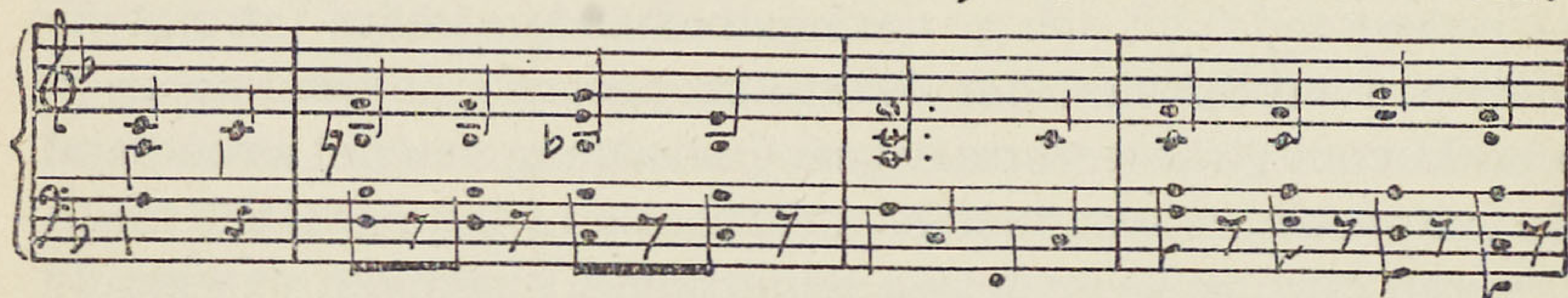
JAN DE GOOYER.

Voor het Vaderland!
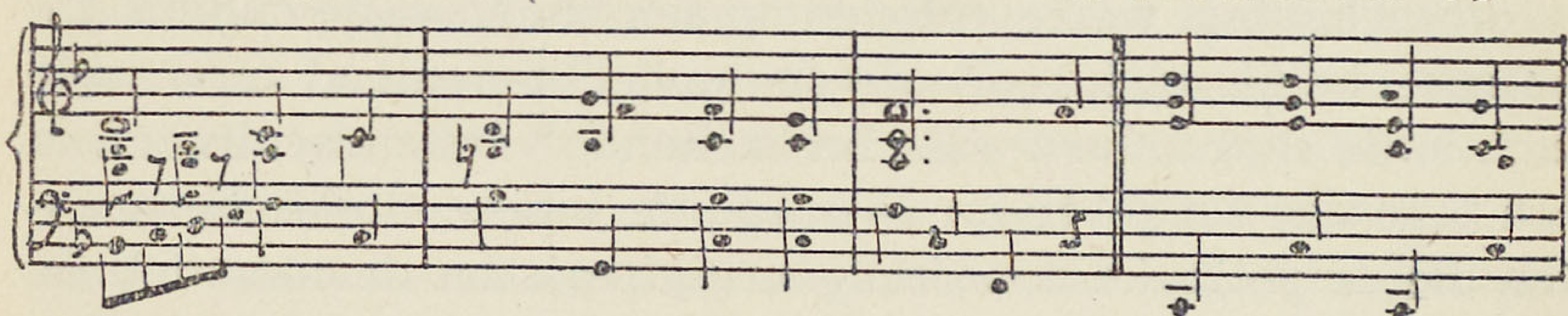
MARSCHMAAT. TROTS KLIPPEN EN GE- VA-
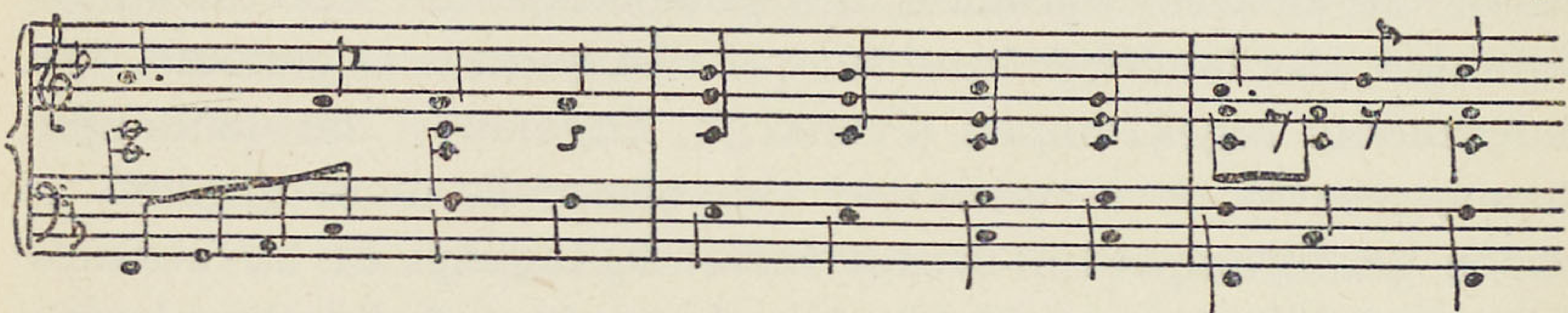

REN, TEN SPIJT VAN TWEEDRACHTSWAAN, ZAL'T SCHIP VAN STAAT WEER
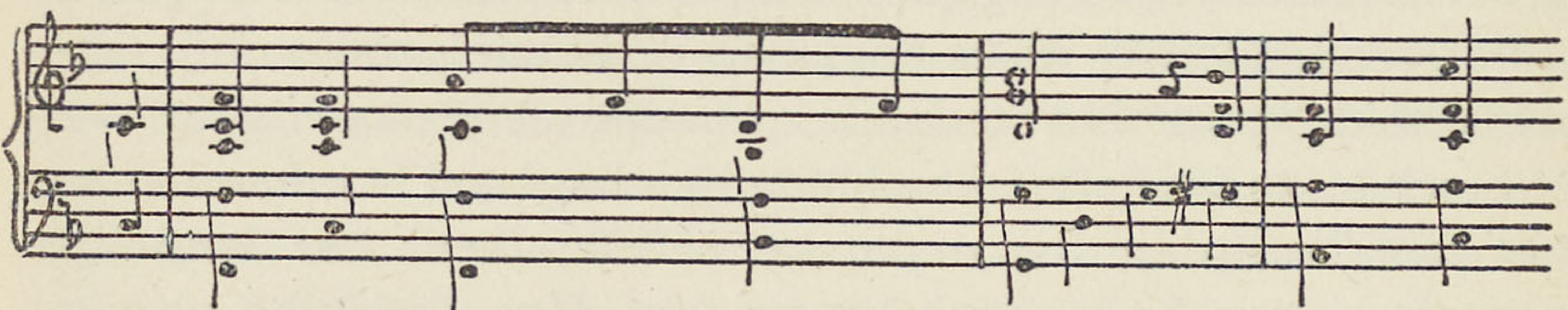

VA- REN, NIET ROEMLOOS ONDER GAAN WIJ STORMEN OP DE
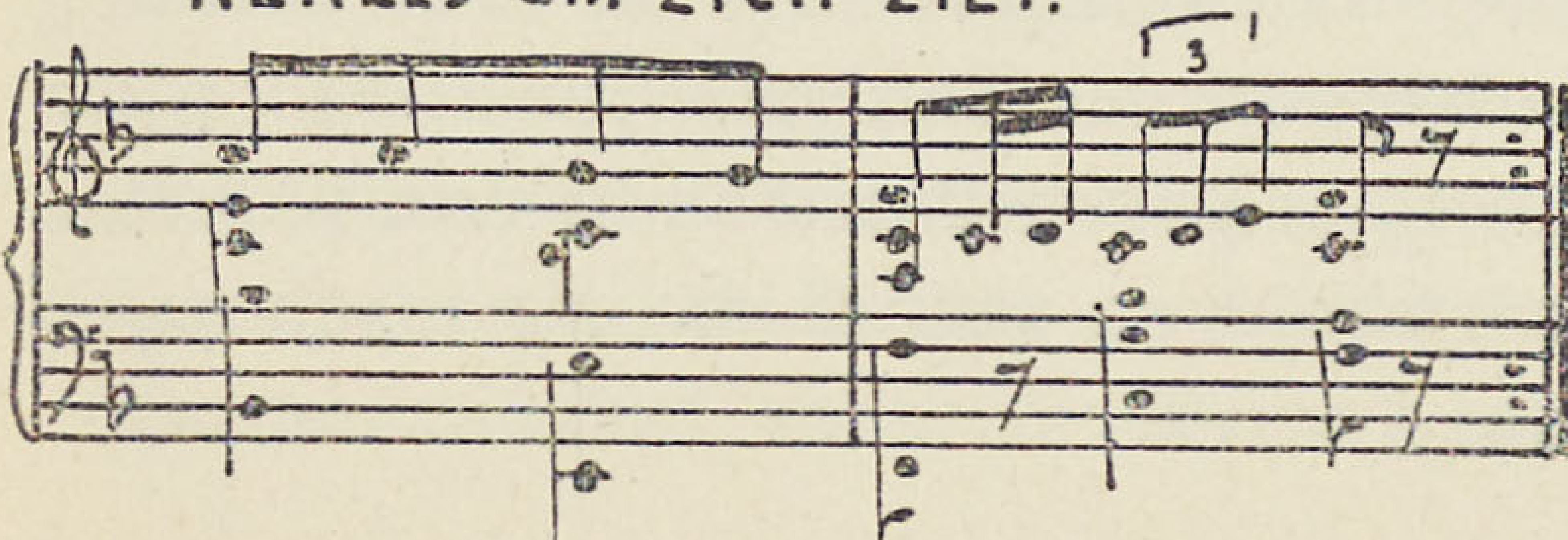

TOE- KOMST AAN: GEEN STRIJDBAAR VOLK KAN ON- DER GAAN!

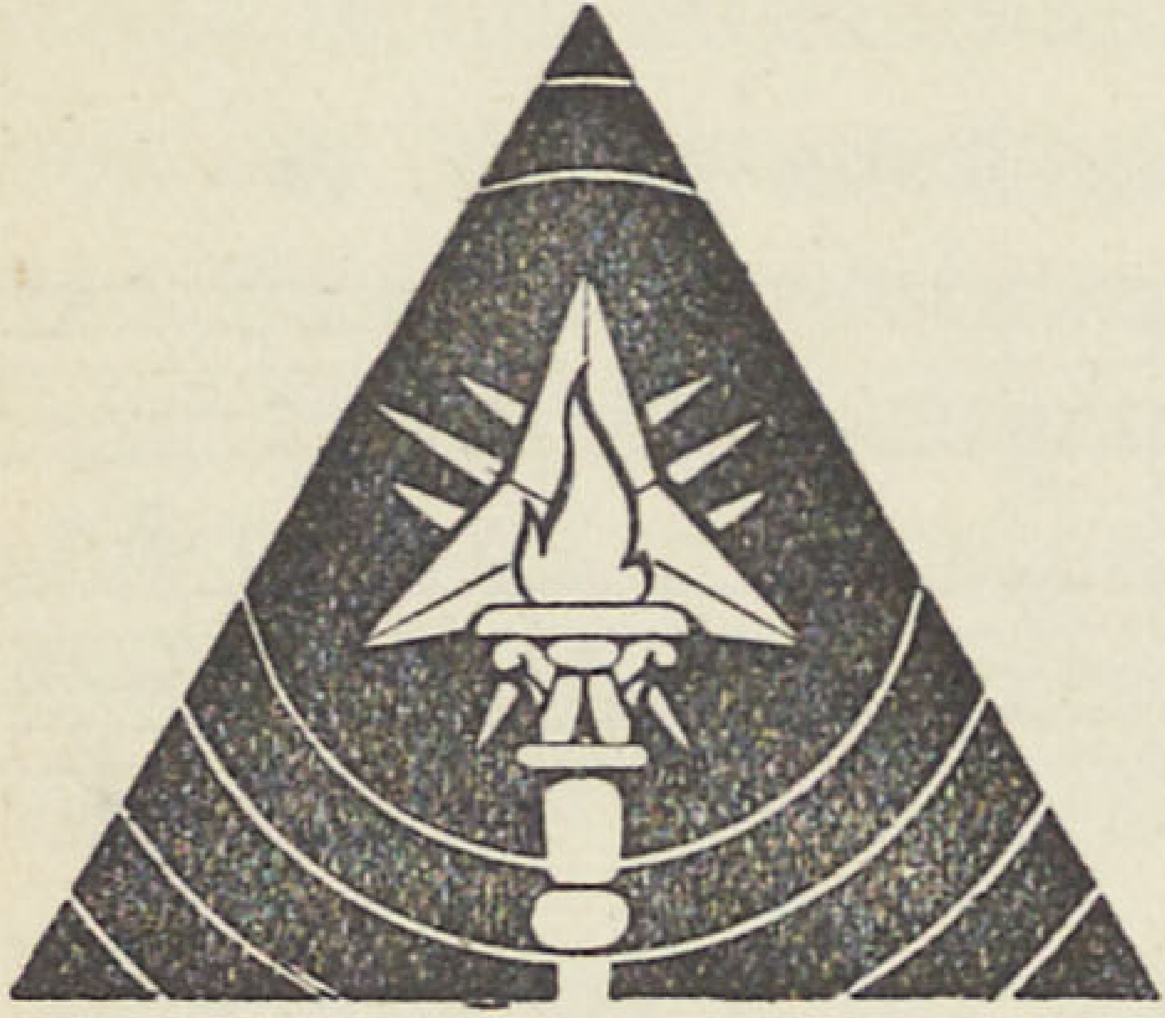
DE DIETSCHE LEEUW VERSTERFT NOG NIET ZOOLANG HIJ

KERELS OM ZICH ZIET!

Aan Europa's ziekensponde

De volkeren van Europa, die eens de kenteekenen hunner cultuur uitdroegen over heel de wereld zijn in gebreke gebleven dit werk voort te zetten. Door onderlinge veeten. De wereldoorlog was er de eerste uiting van; nadien bleef de vrede zoek en is nu weer overgegaan in een actieve oorlogstoestand, welke dreigt de laatste overblijfselen der West-Europeesche hegemonie in de wereld voor goed te vernietigen. Ondergang van het avondland, de omtrekken er van doemen zichtbaar op, nu de grootste machten van Europa weer in een onderlingen strijd zijn gewikkeld.

Oorzaken van verval zijn dikwijls geweest symptomen van overbeschaving, welke volgden op een bodemvaste cultuur. De oorspronkelijk scheppende geest van het boerenland vervormde zich in de stad tot een alles berekenende verstandscultuur van een zege van het geld over de goederen, van economische machten die de politieke doordrongen (tijdperk der democratie). De verst ontwikkelde staten in West-Europa vertoonen reeds duidelijk de ziektesymptomen, die gewoonlijk het vervalstadium inluiden. Het landelijk intuïtieve in den geest is er gedoofd, hun boerendom ingekrompen (Frankrijk, Engeland); de landelijke basis, waarin de levensboom van een volk moet groeien, is inéén geschrompeld of wordt verlaten, tegelijk de bovenbouw bedreigd. Want voorwaarde voor hoogere ontwikkeling is een gezonde, natuurlijke, eigen landelijke basis, materieel en geestelijk. Deze landelijke basis beginnen de handelsvolken bij uitnemendheid, bij wie het stedelijke principe steeds meer gaat overheerschen, te verliezen. Het stedelijke beginsel is inhaerent aan het proletariërdom der onderste volksklassen, het landelijke wortelt in een bodemvast boerendom. Het stedelijke principe voert daar tot persoonlijke bezitloosheid met de ontwikkeling van al die karaktereigenschappen, die een volk tenslotte oplossen; het landelijke gaat uit naar privaatbezit voor een ieder en ontwikkeling der persoonlijkheid en van al die eigenschappen die tot volksverbondenheid voeren.

Nu zien we heden, dat enkele staten die nog in het landelijke stadium verkeeren, het stedelijke systeem hebben ingevoerd. Rusland is daarvan het sprekend voorbeeld. Het stedelijk internationaal geöriënteerd socialisme, het marxistisch principe van den klassenstrijd heeft daar zijn grootste triumphen gevierd. Hier is een primitief boerenvolk overweldigd door het stedelijk systeem. Men is geneigd zich af te vragen of een dergelijk systeem op den duur bij een zoo landelijk geöriënteerd volk mogelijk is. Wel is daar de gelijkheid ingevoerd, maar ook reeds gebleken dat het niet houdbaar is en de eene mensch meer kan presteeren dan de ander en verschillende verschijnselen wijzen er op, dat het boerenvolkskarakter op den duur het systeem zal overwinnen. Een aantal staten van Rusland hebben reeds hun nationale zijde naar voren gekeerd en de politiek van Rusland gaat steeds meer in de richting der verwezenlijking der echt Russische idealen. De Russische dichter Tolstoï vertegenwoordigt het moegestreden stedelijk intellect dat terug verlangt naar het boerendom. Tolstoï keerde op ouderen leeftijd terug naar het land, trok weer de boerenkiel aan en ploegde zijn akker.

Maar meer dan Tolstoï is Dostojewski de vertolker van den echt Russischen aard, die groeide op de wijde velden tot een voor ons westerlingen mysterieuse, maar nog intuïtief landelijke dichterlijke zielsuiting. In zijn voortschrijdende ontwikkeling zal deze zich op den duur niet laten knechten door enkele volksvreemde leiders, de Russische moejik zal zijn eigen weg gaan kiezen.

Engeland is een voorbeeld, waarin het stedelijk element veel verder is doorgedrongen en den landelijken oergrond van zijn bestaan reeds bijna heeft opgeteerd. Het gaat vergezeld van de democratie, een stedelijke maatschappijvorm, waarbij de demos, de massa zoogenaamd regeert. Alles wat uitsteekt, heeft tot taak leiding te geven, het is een natuurwet. Waar die niet meer wordt erkend heerschen de minderwaardigheid, de chaos en de gemeenheid. De Engelsche propaganda bijv. grondt haar taak op de minderwaardigheid, op de domheid der democratische massa, die ze opzettelijk voorliegt om ze met allerlei valsche middelen en valsche leuzen in haar ban te krijgen. Engeland is het type van een handelsstaat geworden, die voordeel wil behalen en alle middelen voor dat doel bezigt. Deze moeten nu dienen om het aureool van het „Old England" dat eens de

wereld beheerschte op te houden. De democratische ontaarding is begonnen, de gemeenheid van de algemeenheid is tot opperste gezag geworden, de verjoodschte adel heeft de edele eigenschappen van den eertijdschen niet meer, hij steekt niet meer uit boven de massa waaruit hij te voorschijn kwam om te leiden, hij is vervreemd van den bodem en opgegaan en verdronken in het democratische gelijkheidsfront.

Duitschland wil geen oorlog in het Westen, Frankrijk evenmin en Engeland zegt dat het dat ook niet wil. Duitschland wil zich naar het Oosten ruimte verschaffen voor zijn economische expansie. Dat ziet Engeland met leede oogen, want tot nog toe was het wachter aan de poort van Europa, welke positie het niet gaarne prijs geeft. Engeland zou gaarne Duitschland willen vernietigen, liefst met economische middelen, vanuit het studeervertrek van den econoom, vanuit het kantoor van den joodschen bankier en door de slimheid der Engelsche politiek. Op het standpunt van deze karakterontaarding, die den strijd wil uit winstbejag, uit concurrentiehaat, maar hem tegelijk schuwt uit angst er voor te moeten bloeden en daarom andere middelen zoekt, waardoor toch overwinning mogelijk en de eierenkorf heel blijft, zoekt het vroegere zee-germanendom thans zijn doel te bereiken. Doel en middelen zijn niet meer naar den aard van den Vikinger, die uit overmoed den strijd zocht.

Deze Engelschman van nu ontwijkt hem uit gebrek aan moed, gelijkt meer den bastaard en den Jood, die het veege lijf liever redden dan voor een doel te vechten. Daarvoor vecht men toch eigenlijk niet, laat men hoogstens anderen vechten.

Karakter was verkeerd tot slimheid, edel ras tot bastaard, moed in angst.

Waar ontaarding is, is teruggang, is uiteindelijk de dood.

Zooals het leven het wint van den dood, zoo wint karakter het op den duur tegen slimheid, tegen intrige en boosaardigheid. Zoo zijn ras, stijl en levensmoed bij elkaar behoorende waarden en bastaard, onstandvastigheid en angst bijeen behoorende ondeugden.

We zien dan dat alle handelsvolken, die niet meer in den bodem, in een boerendom geworteld staan, zich steeds oplossen. De boer heeft de toekomst, eveneens de boerenvolken. Waar nu de boer als de tegenstelling van den Jood verschijnt,

is het natuurlijk dat de hen respectievelijk vertegenwoordigende systemen ook tegenover elkaar staan als leven en dood.

Toch behoeft de handel niet steeds het begrip van karakterloosheid en gemeenheid in te sluiten, toch behoeft de stad niet steeds cultuur-oplossend te werken. De steden uit de middeleeuwen, uit de Renaissance bezaten een overvloed van stijl en levensmoed, de Hanzesteden golden als degelijke, voornaam gezinde koopsteden en de dragers van haar bloei en welvaart waren karaktervolle mannen, van een innerlijken adel en kunstvollen stijl, waarbij de tegenwoordige niet in de schaduw kan staan. Zoodra de volksvreemde elementen de overhand verkregen, het oude koopmansideaal tot enkel profijtzucht verlaagd werd, het verinnerlijkte leven van vroeger veruiterlijkt werd, greep de vervlakking rasch om zich en zette de materialistische tijdstrooming zijn stempel op deze beschaving. In kunst en wetenschap, in de nijverheid, in den handel en de politiek, overal speelde deze strooming de eerste viool en loste de samenleving op, in belanghebbende groepen, die niet meer door een gezamenlijk ideaal bijéén werden gehouden.

De gangbare stijl werd stijlloosheid, de kunst tot technische vaardigheid, de staatkunde tot partijpolitiek; alles werd nu uitgevoerd zonder bezieling, zonder hooger doel en zonder een diepere beteekenis.

De adel, het ras, de zin was er uit. Bedrog, leugen, valschheid, de minderwaardige karaktereigenschappen vierden hoogtij. Waar was het zelfrespect, waar vooral de hoogere opvatting, het ideaal en het eergevoel? Onze tijd heeft die ontkend, ontkent ook vooral den groei. Zooals hij de organische samenhang en verbondenheid ontkende. Vrijheid, gelijkheid en broederschap waren de leuzen der Fransche revolutie. De Jood, die voorheen in het Ghetto verbleef, ontving den brief voor gelijkheid en vrijheid, maakte daarvan misbruik om bij zijne gastvolken de beste plaatsen in te nemen, hun geheele cultuur met zijne geestesgesteldheid te doordringen.

Een reactie daarop kon niet uitblijven. Nu gaat deze strijd in Europa tusschen den Duitschen Michel en den Jood.

Het schijnt dat de Angelsaksisische volken zich voor de kar van den Jood laten spannen, de landmachten voor die van den boer. Is het nu noodig, dat deze twee machten elkander op dood en leven bestrijden?

Moet het landelijke principe, dat tegenovergesteld staat aan het stedelijke van thans, dit bestrijden en andersom?

Moeten land en zee, die in hunne uitingen verschillend zijn nu juist elkaar vernietigen? Zou het niet beter en niet mogelijk zijn, dat deze tegenstelling een synthese, een huwelijk aangingen, waarbij de eigenschappen van den een die van den ander verzachtten en verruimden? Zou dit zelfs niet meer in de bedoeling der natuur en van den eeuwigen groei liggen?

We raken hier diepere beginselen; men zou zoo zeggen als land en zee beide zijn geschapen, het in de bedoeling der Voorzienigheid lag, dat ze elkaar leerden verdragen. En indien ook land en stad, boer en intellectueel beiden bestaan, dat het meer de bedoeling is dat ze elkander aanvullen dan dat ze elkaar het leven verzuren.

Zelfs Engeland en Duitschland, zoo zichtbare tegenstellingen moesten toch begrijpen, dat ze door elkaar aan te vullen, te samen meer beteekenden (dus ook ieder meer was op zichzelf) dan Engeland en Duitschland zonder die samenwerking, laat staan met een tegen elkaar gerichte vijandschap. Een verbond van de belangrijkste Europeesche zeemacht met de sterkste landmacht in Europa moest toch voor alle beide een verhooging hunner wereldpositie beteekenen.

De neutrale landen leggen zich momenteel neer bij den Europeeschen oorlog, maar moesten niet juist zij in hun pers en in hun staatkunde dit samengaan met een groote hardnekkigheid naar voren brengen en bepleiten?

Ook zij zijn dikwijls kortzichtig; hun pers hitst liever de lezers tegen elkaar op, dan dat er ernstig aan gedacht wordt, dat deze neutrale pers thans groot werk voor Europa zou kunnen verrichten. Wel is iedereen het eens dat deze oorlog absurd is, maar niemand bindt de kat de bel aan en stevent met krachtige motieven los op de oorlogvoerenden. Want tenslotte is deze oorlog toch allereerst een geestelijke, wordt door allerlei geestelijke motieven gedreven en kan op die wijze ook worden geliquideerd.

Wie daar zegt, dat de tijd niet rijp is om te bemiddelen of wie daar slechts over zijn eigen land spreekt, mist de Europeesche vizie, door welk gebrek toch reeds deze oorlog is ontstaan.

De oppervlakkige ziet in den regel slechts zijn eigen nood, de dieper schouwende ziet eerder het verband dan de tegen-

stelling, ja, ziet in deze tegenstelling vaak middelen voor beide om op een hooger plan te komen. Ook ziet men vaak, dat negatieve, latente eigenschappen dan tot positieve worden.

Vijandschap wordt vaak geboren uit domheid, het komt er toch maar op aan dat elk op zijn juiste plaats staat en dat ook van den ander gedoogt; dat ze samen weer deel uitmaken van een grooter organisch geheel, waarin elk als orgaan zijn rol heeft te vervullen.

Indien de geheele pers uit de neutrale landen, die zich thans uitslooft partij en groepen tegen elkaar in het harnas te jagen, deze gezichtspunten ter harte nam, als alle werkelijke staatslieden die er nog zijn, eens hun best deden een organisatie van neutralen te stichten, die als doel had voor de oorlogvoerenden een synthese uit te stippelen, dan moet het mogelijk zijn binnen korten tijd een verdere slachting en vernietiging van de Europeesche cultuurwaarden te voorkomen.

Door een verbond van tegenstellingen, dat wat dieper gaat dan de gebruikelijke scheidingslijnen.

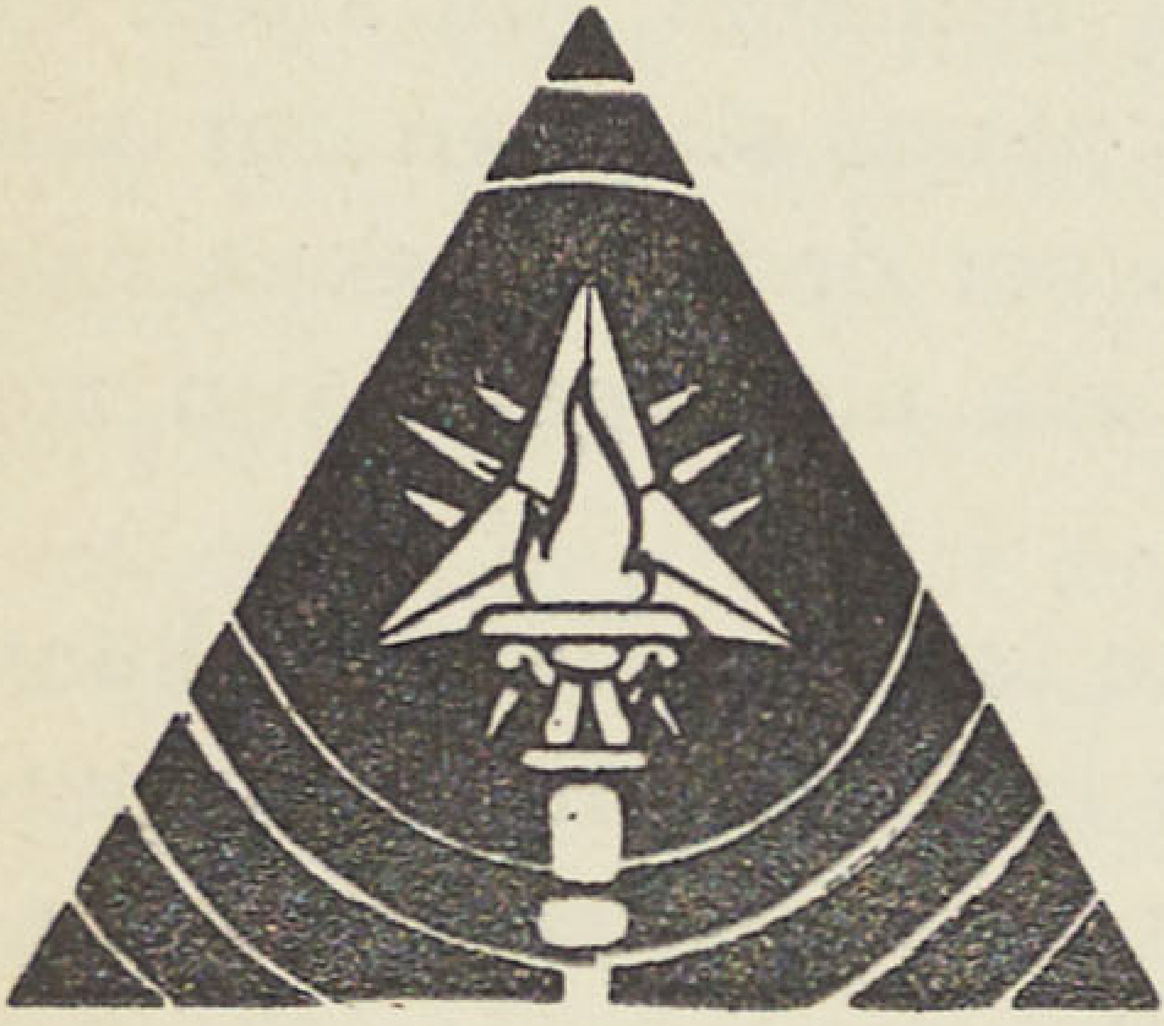
De geest van onzen tijd geeft als voorbeeld zoo'n verbond van tegenstellingen, van de meest belangrijke politieke tegenstellingen.

Het nationalisme op zichzelf staande is in lijnrechte tegenstelling met het socialisme. Beide zijn en hebben dat in de practijk herhaaldelijk bewezen, op zichzelf staande abstracties; vereenigd gaan deze begrippen elkaar tot leven wekken en tot praktische verwerkelijking brengen. Individu en gemeenschap, nationalisme en socialisme vormen in het nationaalsocialisme een organische wisselwerking, waardoor beide gedachten zich kunnen verwezenlijken en uitleven.

En zoo zijn de veroorzakers van Europa's ziekensponde slechts te verjagen door zich in te stellen op den geest van den tijd, door de synthese van die ideeën, die zoo lang reeds in hun eenzijdigheid de volkeren hebben verontrust. Nederland is bijna als geen ander land voorbeschikt dat begrip in de daad om te zetten. Want Nederland zelf is een synthese van tegenstellingen, van handel en landbouw, van boerenvolk en koloniale mogendheid, van land en zee, van Engeland en Duitschland (naar ligging en mentaliteit). Laten we daarom niet vergeten den plicht, welken deze tijd speciaal op onze schouders heeft gelegd, tot herstel en voortschrijdende ontwikkeling van Europa.

T. E. B.

Vrouwenkiesrecht (5e vervolg)

In het jaar 1917, toen, nog erger dan nu want onverwachter en meer om zich heengrijpend, een rampzalige oorlog de wereld in vuur en vlam zette gingen de Staten-Generaal in Den Haag over tot een grondwetsherziening, waarbij zij o.a. het vrouwenkiesrecht in beginsel aanvaardden. Spoedig daarna kwam de zaak tot uitvoering. — Nu tellen we 1940, d.i. ruim 20 jaar later. Van een herstel tot kloekheid en aanzien van den toen reeds zieken partijen-staat is in dat tijdsverloop geen sprake geweest — integendeel, de vrouw gaf een extra-zetje aan de bergafwaartsche beweging door in massa en volkomen op te gaan in het partijwezen, dat ons volk door verbrokkeling ten verderve voert. Wanneer de in hoogte gezeten volksvertegenwoordigsters met haar kiezersgevolg achter de schermen der historie verdwenen zullen zijn en het tooneel hebben vrijgelaten voor een boeiender vertooning, zullen er weinigen zijn, die haar missen of betreuren.

Waarmede niet gezegd wil zijn, dat haar vrouwenrol voor het maatschappelijk voetlicht dan uitgespeeld zou zijn. Haar verschijning in den Praathof is aan te merken als een overijlde verkenning op een aan haar aard volkomen vreemd gebied. Als de vrouw zich teruggetrokken heeft binnen eigen grenzen blijft zij in de maatschappij wel degelijk paraat voor den strijd haar opgedrongen door den evolutionairen loop der dingen.

Zij moet wel — aan fataliteiten als den „vooruitgang" kan niemand zich onttrekken; pogingen van anderen om haar weer in haar schulp te doen kruipen zijn van tevoren tot mislukking gedoemd. Van eeuwigheid her wordt zij met het heele menschdom voortgestuwd over de aardsche banen in een onweerstaanbare dynamiek, waarachter wij in vertrouwen de Voorzienigheid erkennen. In ootmoed aanvaarden wij de ontzaggelijke verandering in levenshouding, die van de vrouw gevergd wordt als gevolg van de wereldschokkende industrieele omwenteling van de 19e eeuw.

Tot de komst van de machine, omstreeks 1800, is de vrouw geestelijk en stoffelijk gebonden geweest aan de vier wanden der woning. Het gezin is van de Schepping her het domein van de vrouw: de huishouding, de huisindustrie, de tuinbouw, de kinderverzorging — dat is van oudsher haar taak in de samenleving geweest. Koken en braden, naaien en breien, spinnen en weven, borduren en kantklossen, naast de woning kweeken wat de pot schaft — dat waren onder den rook van het veilige dak de bijkomstige bezigheden, die zich dagelijks onder haar rappe handen afwikkelden rondom datgene wat van haar bedrijvige leven de oer-kern was: de kinderzorg. Geur en fleur gaf zij aan haar beslommeringen uit de volheid van haar zieleleven, dat door afwezigheid van tingeltangel-afleiding dicht en innig bleef aanleunen aan den wonderen achtergrond van de tijdruimtelijke dingen, aan het mysterie dat niet in gepaste namen te verklanken, met geen woorden te definieeren is, maar dat zij aanvoelde met een teedere verzekerdheid.

Zoo bleef haar leven door de eeuwen heen voortbestaan, onder tallooze uiterlijke wijzigingen van vorm en kleur, onder allerlei bijkomstige variaties van stijl. — Totdat de machine kwam.... Toen ontglipte haar van lieverlede een goed deel van de huishouding — spinnewiel en weefgetouw verhuisden naar den rommelzolder — haar veldvruchten kwamen haar toegezonden en aan huis bezorgd tot van overzee — haar kinderen....

Ook haar kinderzorg ging van haar wegglijden. Eerst kwam naast het gezin het tweede „milieu", de tweede thuis-kring, van het kind: de school (met den leerplicht!). Wat dit in het algemeen voor de moeders moet beteekend hebben, wordt nog altijd in het klein, maar met de oude diepte nagevoeld door iedere moeder van onze dagen, die voor 't eerst 's morgens haar kleuter wegbrengt, en achterlaat onder de hoede van de vreemde „juffrouw".

Alsof deze slag niet zwaar genoeg was, is onze 20e-eeuwsche beschaving komen aanzetten met een derde „milieu" voor de jeugd; alle mogelijke clubs, jeugdvereenigingen onder wereldlijke en geestelijke of onder zelfgekozen leiding, soms onder staatsleiding (Balilla, Avantguardia — Hitlerjugend) trekken de opgeschoten jongens en meisjes van Moeder weg.

De reacties van vrouwenzijde op die ingrijpende evoluties verschilden natuurlijk naar de huiselijke en de maatschappelijke omstandigheden, waarin men verkeerde. De vrijkomende tijd kwam een intensievere zuigelingen-verzorging en in 't algemeen een nauwgezettere kinderopvoeding ten goede; en de huissloof vertrok naar het rijk der legenden. Dit was tenminste in de welgestelde families het geval. Waar echter de huisindustrie een onmisbare bron van inkomsten geworden was, werd de vrouw gedwongen haar huis aan zijn lot over te laten en haar werk na te loopen tot in de fabriek. Funest was deze laatste gang van zaken voor de huishoudens met jonge kinderen, waar het tweede en het derde milieu nog geen verlichting brachten. Maar ook later als school en jeugdorganisatie van haar kant aan de verslingerende kinderen wat meer houvast gaven, bleef de buitenshuische arbeid van de vrouw een belemmering voor een behoorlijke gezinshouding.

Ziehier de twee uitersten, waartusschen zich het vrouwenleven ging afspelen: de moeder met de aankomende dochters naar de fabriek en het gezin ernstig beschadigd — de moeder met de handen in den schoot thuis, aan de verveling overgeleverd en in voortdurend conflict met de opgeschoten dochters, die ook uit verveling niet wisten waar zij het zoeken zouden. — Verder tal van overgangs- en mengvormen; maar overal verbroken evenwicht.

's Werelds loop dwingt altijd onweerstaanbaar tot aanpassend handelen, zoodra toestanden ondraaglijk worden. De zich vervelende vrouwen trokken het huis uit en de maatschappij in en ontmoetten er de overbelaste afgebeulde zusters uit de werkmanskringen. Zij gingen aan den slag en het „maatschappelijk werk" werd geboren, dat den golem-achtigen noodlotsgang van de machine met warmen bezielden strijdlust tegemoet trad.

Het was oud-vertrouwd vrouwenwerk. Hoe in vroeger eeuwen reeds de Nederlandsche vrouw, die welgesteld genoeg was om den huiselijken handenarbeid aan een bedienden-stoet over te laten, zich buitenshuis weerde in maatschappelijk werk, daar getuigen o.a. de regentenstukken van, zooals er bijv. in het Frans-Hals'-museum te Haarlem voor de bewonderende oogen van kunstminnaars te kijk hangen. Men denke aan die kranige patriciërsvrouwen in de regentenkamer bijeen, in

weeshuizen, in hofjes, in oude-mannen- en vrouwenhuizen; linnen uitleggend voor de zieken, manden in gereedheid brengend voor de kraamkamer, met huishoudboekjes in de weer voor de weezen, over wier lot zij zich vol deernis ontfermden. Ja, maatschappelijk werk ligt de vrouw; reeds lang. De feministen van omstreeks 1900 deden met haar Toynbee-werk en haar moederschapszorg niets dan een oude nobele traditie voortzetten en uitbouwen naar de behoeften des tijds.

Deze uitbouw is nog steeds in vollen gang, in nooit vermoede verbazingwekkende proporties. De gezinszorgen zijn voor een deel verder weggetrokken van de moeder en naar buiten gebracht: ziekenhuizen, volkshuizen, kinderbewaarplaatsen, avondcursussen, jeugdorganisaties van steeds diverser pluimage — het getuigt alles van een eerbiedwekkende bedrijvigheid, waarin het aandeel van de vrouw overwegend is.

Gelukkiger evenwel heeft men er de gezinnen in wezen niet mee gemaakt in de oogen van velen. Een heimwee naar de vroegere omslotenheid, naar een dieper en eigener kring dan getrokken door de wiskunstig-koude zekerheden van de demoliberale periode besluipt het hart van menigeen.

De geschiedenis echter kent geen terug — het oude gezinsleven met de „schaltende und waltende", er tevreden in vastgegroeide, de diepste (religieuze) cultuur dragende huisvrouw behoort voorgoed tot het verleden, al mag het dan rudimentair nog wat voortkwijnen onder heiboeren e.d. die in hun afgelegen stulpje zoo gelukkig zijn nog wat voort te kunnen mijmeren in den gedachtengang der vaderen.

En toch....

En toch verdichten zich — en dat nog wel door de gezinsverijlende mechanisatie zelf — de toestanden om ons heen tot een nieuwe omslotenheid: de opengelegde, gemakkelijk te overschrijden landsgrenzen trekken zich toch ook weer nauwer om de volken heen. Het electrische verkeersapparaat van onze dagen: telefoon en radio, en de moderne vervoermiddelen te land, te water en te lucht, verkorten afstand en reistijd en verstrakken den wereldcirkel tot aan de volkerenkringen toe, halen den volksring aan tot binnen de huisgezinskringen. De natuurlijke ziele-aanvoeling tusschen de huisgezinsleden onderling gaat zich door de snelle en gemakkelijke aanraking met de zielsverwante volksgenooten er om heen uitbreiden tot de landsgrenzen toe, en een algemeene

innige verstandhouding en verhuiselijking gaat uitdijen tot een collectief landsgezin, waar volksche genegenheid zal heerschen en waar het „haardvuur" op nieuwe wijze „veilig" zal zijn. De neiging tot uitzetting van den vertrouwelijken gezinskring over de naaste omgeving beperkte zich tot nu toe tot de buurt en de streek. Nu evenwel dringt de geschiedenis ons naar een alle vaderlandsche huishoudens omstrengelenden band, die de oude gezinstradities zal hooghouden naar nieuwen trant — er komt een versmelting van het sociale werk met den huisgezinsarbeid tot een volksche gezinsgemeenschap, door nationaal geordenden vrouwen-arbeidsdienst omzorgd. Dit landsgezin zal een woning hebben, niet van hout en steen, maar van onderlinge burgertrouw, en waar heel het vrouwelijk Nederland van allen rang en stand zich zal melden tot socialen gezinsdienst.

Deze te organiseeren, het heele volk omvattende arbeidsdienst zal zich in hoofdzaak uitstrekken over moeder- en kinderzorg in het huisgezin en zich door dit beginsel reeds dadelijk onderscheiden van wat de bestaande particuliere (kerkelijke inbegrepen) stichtingen thans presteeren in zake maatschappelijk werk. Niet in de eerste plaats in ziekenhuizen e.d. zal het nieuw uitbottende hulpbetoon zijn weg zoeken — het gezinsleven wordt het voorwerp van intensieven vrouwensteun — waar de moeder bedlegerig is en het huishouden „aan de heidenen overgeleverd" — waar de moeder van lieverlede overrijk aan kroost geworden is en den omvang van haar zorgen nauwelijks meer overzien kan — waar de moeder of lichamelijk of geestelijk op den duur niet opgewassen is tegen al die nieuwe eischen in zake huishouding en kinderzorg van onzen voortrazenden tijd — waar de moeder voor de behartiging van gezinsbelangen buitenshuis moet vertoeven of voor hoognoodige eigen rust en ontspanning ook eens de huisdeur achter zich moet sluiten zonder de kinderschaar achter zich aan te sleepen — waar zwakke of kwijnende kinderen voortdurend hand en oog van de moeder thuis in beslag nemen — waar het dagwerk zoo inspannend is, dat de moeder 's avonds niet meer bij machte is de kinderen met spel of ontwikkelingsarbeid rondom de tafel te boeien — waar.... ja waar al niet? En nu willen we nog eens het allerergste geval uitschakelen, dat n.l. de moeder door loonarbeid gedwongen haar huiselijke plichten in den steek moet laten. (Wordt vervolgd)

Hoogspringen

Men moet altijd zooveel mogelijk over een lat springen, een touw hangt teveel door en er is voor het eerste ook meer moed noodig. Het voornaamste waar men bij het hoogspringen op moet letten is het lichaam zoo vlak mogelijk over de lat te brengen, dus zoo gestrekt mogelijk. Hoe gestrekter en vlakker het lichaam over de lat scheert, hoe hooger wij komen. Om een sprong goed uit te voeren moet men zorgdragen voor een goeden aanloop en afzet. De richting en lengte van den aanloop is voor ieder verschillend; daar zijn geen bepaalde maatstaven voor aan te geven. De lengte van den aanloop bedraagt doorgaans tusschen 7 en 12 Mtr. doch dit is voor ieder verschillend.

De aanloop moet licht en soepel zijn, met passen van zooveel mogelijk de zelfde lengte. Het geheele lichaam is ontspannen, de voeten raken soepel en veerend den grond. Vlak bij de lat, dus bij de laatste passen, moeten wij alle kracht en energie, die in ons is, aanwenden om tot een zoo krachtig mogelijken afzet te komen. De afzet zelf, gaat als volgt:

Het gebogen been waarmede afgezet wordt, wordt bliksemsnel gestrekt, de voet wordt over den bal gerold, waarna het andere been omhoog gegooid wordt. De armen worden eveneens met een forschen ruk omhooggebracht om zoodoende het lichaam tijdens zijn opwaartsche beweging zooveel mogelijk te helpen.

De eenvoudigste en gemakkelijkste sprong is de gewone sprong, recht voor de lat. Technisch is deze echter de meest ongunstige, omdat wij het zwaartepunt van het lichaam zeer hoog over de lat moeten brengen.

Veel hooger komt men met den z.g. „Schotschen" sprong. Bij dezen sprong loopen wij schuin op zij van de lat en springen met het, van de lat het verst verwijderde been af. Bij den afzet gooien wij het andere been gestrekt omhoog, trekken het been, waarmede afgezet werd, bij, zoodat wij in zittende houding over de lat zweven.

Deze wijze van springen is ook zeer eenvoudig en vlug te leeren. Het eenige belangrijke hierbij is, dat men de beenen

strekt, daar men anders met den afhangenden voet de lat afwerpt.

Degene, die dezen „Schotschen" sprong goed kent, kan door dezen sprong te perfectioneeren betere resultaten verkrijgen. Daartoe voeren wij den „Schotschen" sprong gewoon uit tot het moment dat het lichaam boven de lat is. Wij strekken nu het geheele lichaam en om niet met den rug boven op de lat te vallen, draaien wij van de lat weg. Wij komen nu niet meer op het springbeen neer, doch op het andere en den daaraan tegengestelden arm.

De aanloop van dezen sprong behoeft niet evenwijdig met de lat gedaan te worden, doch kan schuiner geschieden. Het springbeen wordt vroeger bijgetrokken, het andere been wordt niet gestrekt omhoog geworpen doch met gebogen knie.

Op het oogenblik, dat wij de hoogte van de lat bereikt hebben, strekken wij het lichaam door het omhoogbrengen van de heupen. Door dit laatste gelukt het, het lichaam vlak over de lat te brengen.

Dan volgt nog de „schaar"-sprong; deze manier van springen wordt de laatste jaren niet meer toegepast en kan men dan ook door de athleten niet meer zien uitvoeren, te meer daar deze manier van springen niet iedereen ligt.

De aanloopt is dezelfde als bij den „Schotschen"-sprong. Het licht gebogen niet-springbeen wordt krachtig omhoog gegooid en over de lat geschoven. Tijdens het over de lat zweven, volgt een bliksemsnel draaien van het lichaam (door het draaien van de heupen) naar de lat toe. Het springbeen wordt bijgetrokken en scheert aan den anderen kant van de lat, tengevolge van het snelle draaien van het lichaam, langs het reeds dieper hangende andere been. Doordat het lichaam boven de lat draait, komt men weer op het springbeen neer.

Iedereen zoekt op den duur de springwijze, welke hem het beste ligt en tracht door stugge oefening zijn resultaten steeds te verbeteren. —

Deze maand moeten wij de oefeningen, die in het vorige nummer van O. V. zijn aangegeven, nog eens goed doornemen. Men wordt dan alleen een goed springer wanneer men krachtige, behoorlijk ontwikkelde beenspieren heeft. En deze verkrijgt men slechts door straffe, volgehouden oefening!

W. W.